

บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผล

ของการนิเทศการศึกษา*

THE MEDIATING ROLE OF SUPPORTIVE FACTORS IN ACHIEVING SUSTAINABILITY AND EFFECTIVENESS IN EDUCATIONAL SUPERVISION

ทนง ทองภูเบศร์¹, คัชรินทร์ การพินิจ², สุรกิจ ปรางสร³, รัฐจักรพล สามทองคำ⁴,

บุญชรสมิ์ โตสัมพันธ์⁵ และ กุลพัทธ์ กุลชาติดีลอก⁶

Thanong Thongphubate¹, Katchrin Kanpinit², Surakij Prangsom³, Rattachakphon Samthongklum⁴,

Puncharat Tosamphan⁵ and Kullaphat kulchartdilok⁶

¹⁻⁶วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻⁶College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Corresponding Author's Email: tom.rcim@gmail.com

Received 25 July 2024; Revised 8 August 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศ การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศ การศึกษา 2) พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของ การนิเทศการศึกษา และ 3) วิเคราะห์บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 156 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

* ทนง ทองภูเบศร์, คัชรินทร์ การพินิจ, สุรกิจ ปรางสร, รัฐจักรพล สามทองคำ, บุญชรสมิ์ โตสัมพันธ์ และ กุลพัทธ์ กุลชาติ ดีลก. (2567). บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 4(4), 58-76.

Thanong Thongphubate, Katchrin Kanpinit, Surakij Prangsom, Rattachakphon Samthongklum Puncharat Tosamphan and Kullaphat kulchartdilok. (2024). The Mediating Role of Supportive Factors in Achieving Sustainability and Effectiveness in Educational Supervision. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 4(4), 58-76.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย และแปลความหมายบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ด้านโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศ โมเดลมีค่า Chi-square (χ^2) 206.036, df = 102, p = 0.000, CMIN/DF = 2.020, CFI = 0.954, RMR = 0.018, RMSEA = 0.081 สรุปได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมในระดับดี และ

3) ด้านบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศ ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการปฏิบัติ (ค่าสัมประสิทธิ์ 0.90) และประสิทธิผล (ค่าสัมประสิทธิ์ 0.86) นอกจากนี้ยังมีบทบาทส่งผ่านทางอ้อมผ่านการปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติที่ดี (ค่าสัมประสิทธิ์ 0.78) ช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาได้ ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนช่วยส่งเสริมการปฏิบัติที่ดีและเพิ่มประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

คำสำคัญ: บทบาทการส่งผ่าน, การนิเทศการศึกษา, โรงเรียนประถม

Abstract

Research on the role of sustainability support factors in the effectiveness of supervision in this study. Its purpose is to 1) study the supportive factors for sustainability towards the effectiveness of educational supervision, 2) develop a structural equation model of supportive factors for sustainability towards the effectiveness of educational supervision, and 3) analyze the mediating role of supportive factors for sustainability towards the effectiveness of educational supervision. The sample group consisted of 156 primary school directors,

selected by simple random sampling. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire and analyze quantitative data with statistics, frequencies, percentages, averages, and standard deviations. Confirmatory factor analysis (Confirmatory Factor Analysis: CFA) Qualitative data were analyzed using inductive content analysis. and interpret the role of sustainability support factors in the effectiveness of educational supervision.

The research findings revealed that:

1) the overall supportive factors for sustainability towards the effectiveness of educational supervision were at the highest level,

2) the structural equation model of supportive factors for sustainability towards the effectiveness of educational supervision showed a Chi-square (χ^2) value of 206.036, $df = 102$, $p = 0.000$, $CMIN/DF = 2.020$, $CFI = 0.954$, $RMR = 0.018$, and $RMSEA = 0.081$, indicating that the model was well-fitted, and

3) the mediating role of supportive factors for sustainability towards the effectiveness of educational supervision showed that supportive factors had a significant role in promoting the effectiveness of educational supervision, with a direct relationship with practice (regression coefficient 0.90) and effectiveness (regression coefficient 0.86). Additionally, there was an indirect mediating role through practice, where good practice (regression coefficient 0.78) helped enhance the effectiveness of educational supervision. Supportive factors for sustainability promoted good practice and increased the effectiveness of educational supervision both directly and indirectly.

Keywords: The Mediating Role, Educational Supervision, Primary School

บทนำ

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัย

ปัจจัยสนับสนุนหลายประการ เช่น ทรัพยากรทางการศึกษา การสนับสนุนจากผู้บริหาร และความร่วมมือจากครูผู้สอน (Smith & Engle, 2020) การวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความยั่งยืนของการนิเทศการศึกษา (Lee, 2018) การสร้างความยั่งยืนในกระบวนการนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนเพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว (Brown & Green, 2017) โดยการศึกษาที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ในการสร้างความยั่งยืนและประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Wang et al., 2021)

การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของปัจจัยสนับสนุนในการนิเทศการศึกษา และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการนิเทศการศึกษาที่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในภาพรวม (Taylor & Francis, 2022) อย่างไรก็ตาม การศึกษาบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่มีต่อความยั่งยืนและประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ทรัพยากรทางการศึกษา การสนับสนุนจากผู้บริหาร และความร่วมมือจากครูผู้สอน (Jones, Smith, & Taylor, 2019) ปัจจัยเหล่านี้ช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน (Smith & Engle, 2020)

นอกจากนี้ ความยั่งยืนในการนิเทศการศึกษายังช่วยทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระบบการศึกษาในโรงเรียนมีความยั่งยืนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น (Brown & Green, 2017) การวิจัยเรื่องนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น (Wang, Chen, & Zhou, 2021)

ผลการวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของปัจจัยสนับสนุนในการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อความยั่งยืนและประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา จะช่วยให้เข้าใจถึงวิธีการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนอย่างยั่งยืน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาในการพัฒนาการนิเทศ

การศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม (Taylor & Francis, 2022)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา
2. เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย (1) การให้ความช่วยเหลือ ซึ่งแนะสนับสนุนส่งเสริม (2) การสร้างขวัญและกำลังใจ (3) การมีส่วนร่วมทั้งผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ และ (4) การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนิเทศ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564; เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2564; Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. 2018; ทิพวรรณ ถาวรโชติ, 2564) และ 2) แนวคิดรูปแบบการนิเทศการศึกษา เป็นการนิเทศแบบเน้นการพัฒนา โดยใช้วิธีการที่ไม่มีการชี้แนะ และการผสมผสาน เน้นความเป็นพลวัต และเป็นกัลยาณมิตรโดยมีโครงสร้างความสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย (1) การวางแผนการนิเทศการศึกษา (2) การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา (3) การประเมินผลการนิเทศการศึกษา และ (4) ปัจจัยสนับสนุนการนิเทศการศึกษาสู่ความสำเร็จ (จิราภรณ์ สีลา, 2563; ยุวดี พงษ์สาระนันท์กุล, 2564; Chaiya, J. & Thamrongsoththisakul, W., 2023; จิระภา ธรรมนำศีล, 2562; Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M., 2018)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

หลักการของการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือ ซึ่งแนะและสนับสนุนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลักการสำคัญที่ต้องพิจารณาคือการให้ความช่วยเหลือและชี้แนะอย่างมีระบบ โดยการนิเทศจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและวางแผน

อย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การสนับสนุนส่งเสริมยังเป็นหัวใจสำคัญในการนิเทศ เนื่องจากการสนับสนุนที่เหมาะสมสามารถเสริมสร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องได้ดีขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564; เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2564)

การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา การนิเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความพร้อมในการปฏิบัติงานของครูได้มากขึ้น รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การมีส่วนร่วมทั้งผู้นิเทศและผู้รับนิเทศเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง การทำงานร่วมกันระหว่างทั้งสองฝ่ายช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความเป็นทีมและความร่วมมือในการทำงาน (Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. 2018; ทิพวรรณ ถาวรโชติ, 2564)

องค์ประกอบหลักของการนิเทศการศึกษประกอบด้วยการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนิเทศ โดยศาสตร์หมายถึงการนำความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการนิเทศ ส่วนศิลป์หมายถึงความสามารถในการปรับตัวและใช้วิธีการที่เหมาะสมตามสถานการณ์และบุคคล การนิเทศที่มีประสิทธิภาพจะต้องสามารถบูรณาการทั้งศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกันอย่างลงตัว นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องยังเป็นองค์ประกอบสำคัญ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารในการนิเทศช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง การนิเทศที่ดีจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการและปัญหาของผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564; เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2564; Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. 2018; ทิพวรรณ ถาวรโชติ, 2564)

แนวคิดรูปแบบการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่เน้นการพัฒนาโดยใช้วิธีการที่ไม่มีการชี้แนะและการผสมผสาน นับเป็นแนวคิดที่สำคัญ เน้นความเป็นพลวัตและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ แนวทางนี้ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อย่างเสรี

ซึ่งทำให้การนิเทศเป็นกระบวนการที่เป็นกัลยาณมิตร (จิราภรณ์ สีลา, 2563; ยุวดี พงษ์สาระนันท์กุล, 2564) หลักการดังกล่าวย้ำถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และเปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทั้งสองฝ่าย ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความมั่นใจและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและระบบการศึกษาให้ดีขึ้น

รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่เน้นการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา เพราะการนิเทศที่ดีจะช่วยเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา การนิเทศแบบไม่มีการชี้นำจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของในกระบวนการพัฒนา ครูและบุคลากรจะรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนและมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและระบบการศึกษา (Chaiya, J. & Thamrongsotthisakul, W., 2023) นอกจากนี้ การนิเทศแบบผสมผสานยังช่วยให้การนิเทศเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม (จิระภา ธรรมนำศีล, 2562; Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M., 2018)

องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่เน้นการพัฒนาประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การวางแผนการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องมีการวางแผนอย่างละเอียดและรอบคอบ เพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนต่อมาคือการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ซึ่งต้องมีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้และปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์จริง นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษาปฐมวัย เพื่อวัดผลและประเมินความสำเร็จของการนิเทศ ขั้นตอนสุดท้ายคือปัจจัยสนับสนุนการนิเทศการศึกษาปฐมวัยสู่ความสำเร็จ ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหารและนโยบายที่เหมาะสม การมีทรัพยากรและเครื่องมือที่เพียงพอ และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการพัฒนา (จิราภรณ์ สีลา, 2563; ยุวดี พงษ์สาระนันท์กุล, 2564; Chaiya, J. & Thamrongsotthisakul, W., 2023) การนิเทศที่มีประสิทธิภาพจะต้องสามารถบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อให้การนิเทศเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและมีผลลัพธ์ที่ดีในการพัฒนาการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเน้นการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการให้คำแนะนำและการสนับสนุนที่เป็นระบบและมีเป้าหมายชัดเจน การสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการนิเทศการศึกษา

โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่รวมเอาวิธีการวิเคราะห์เชิงความแปรปรวนและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน โดยมีหลักการที่สำคัญคือการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวพร้อมกัน สามารถตรวจสอบและพัฒนาทฤษฎีที่ซับซ้อนได้ (Kline, 2015) SEM ประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ โมเดลการวัด (Measurement Model) ที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้ และโมเดลโครงสร้าง (Structural Model) ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (Byrne, 2010)

การใช้ SEM มีความสำคัญอย่างยิ่งในงานวิจัยที่มีความซับซ้อนและต้องการตรวจสอบความสัมพันธ์หลายมิติพร้อมกัน SEM ช่วยให้นักวิจัยสามารถทดสอบทฤษฎีและแบบจำลองที่ประกอบด้วยตัวแปรหลายตัวและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนได้ในขั้นตอนเดียว นอกจากนี้ SEM ยังช่วยให้สามารถประเมินความแม่นยำของโมเดลและการทำงานของตัวแปรแฝงในเชิงสถิติได้อย่างถูกต้อง (Hoyle, 2012)

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SEM เริ่มจากการกำหนดโมเดลทฤษฎีที่ต้องการทดสอบและตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Hair et al., 2014) หลังจากนั้นจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามหรือการสำรวจ ต่อมาจะวิเคราะห์โมเดลการวัดเพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้ และสุดท้ายจะวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งประเมินความพอดีของโมเดล เช่น Chi-square, df, p, CMIN/DF, GFI, AGFI, CFI, RMR และ RMSEA (Hu & Bentler, 1999) ผลลัพธ์จะต้องถูกแปลความหมายเพื่อพิจารณาค่าความพอดีของโมเดลว่ามีความเหมาะสมกับข้อมูลหรือไม่ (Schumacker & Lomax, 2016)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 429 คน สังกัดกรุงเทพมหานคร (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 156 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรมของ Soper, D.S. (2024) โดยกำหนดค่า Anticipated effect size เท่ากับ 0.3 Desired statistical power level เท่ากับ 0.8 จำนวนตัวแปรแฝง เท่ากับ 3 ตัวแปร จำนวนตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 18 ตัวแปร และ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Kusmaryono, I., Wijayanti, D., & Maharani, H. R., 2022) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และแบบกระดาษ โดยมีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวัด (Index of Congruency: IOC) อยู่ในช่วง 0.6 – 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach alpha coefficient reliability) เท่ากับ 0.960 (Cronbach, 1970) และเมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาจึงนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนแล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย และแปลความหมายบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยศึกษาวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์เนื้อหาเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการนิเทศการศึกษาและรูปแบบการนิเทศการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือวิจัยสำหรับสำรวจปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาที่สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน และประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย และแปลความหมายบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียด คือ เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 126 คน (ร้อยละ 80.80) รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 30 คน (ร้อยละ 19.20) มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี มากที่สุด จำนวน 64 คน (ร้อยละ 41.00) รองลงมาอยู่ในช่วง 51 – 60 ปี จำนวน 55 คน (ร้อยละ 35.30) สำหรับระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาโท จำนวน 105 คน (ร้อยละ 67.30) รองลงมา คือ ปริญญาตรี จำนวน 44 คน (ร้อยละ 28.2)

ผลการศึกษาปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

การปฏิบัติ (Practice) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ (Pract1 – Pract5) 1) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของตัวบ่งชี้เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่สุด ได้แก่ Pract5 การร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานการนิเทศ (Mean = 4.670, SD = 0.549) Pract3 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจุดประกายทางด้านความคิด ทั้งแบบชี้แนะ ไม่ชี้แนะ และผสมผสาน (Mean = 4.620, SD = 0.572) Pract1 การร่วมกันจัดทำเครื่องมือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mean = 4.580, SD = 0.580) Pract2 การดำเนินโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mean = 4.560, SD = 0.603) และ Pract4 การอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบพาคิด พาทำ อย่างเป็นพลวัต (Mean = 4.480, SD = 0.627)

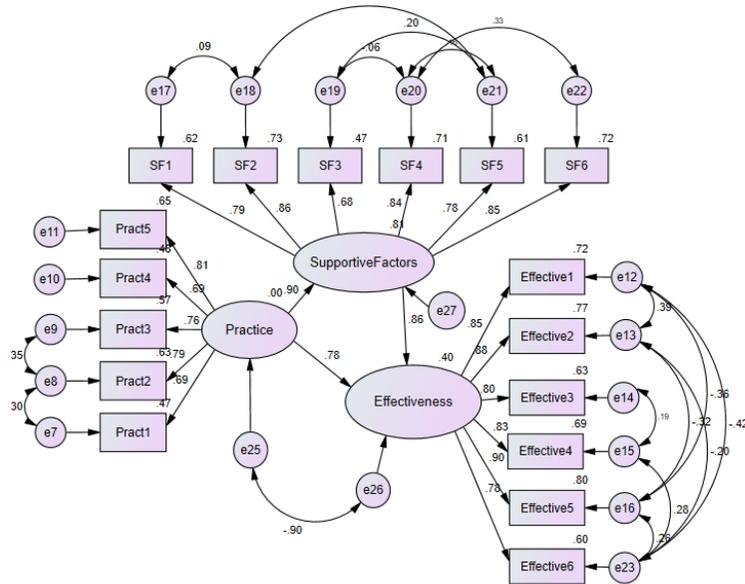
ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน (Supportive Factors) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ (SF1 – SF6) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

Deviation) ของตัวบ่งชี้เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่สุด ได้แก่ SF4 การสนับสนุนความรู้ก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร (Mean = 4.690, SD = 0.540) SF1 การดำเนินการตามนโยบายและแนวทางไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นระบบและต่อเนื่อง (Mean = 4.670, SD = 0.499) SF5 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการ “มี ให้ และใช้” ความรู้ บนพื้นฐานความไว้วางใจและจริงใจต่อกัน (Mean = 4.670, SD = 0.537) และ SF6 การติดตามสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูในดำเนินงาน (Mean = 4.670, SD = 0.549) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน SF2 การส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mean = 4.660, SD = 0.574) และ 3) การมี เครือข่ายความร่วมมือชุมชน ผู้ปกครองให้การสนับสนุนสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการขับเคลื่อน (Mean = 4.490, SD = 0.638)

ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) ประกอบด้วย ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ (Effective1 – Effective6) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของตัวบ่งชี้เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่สุด ได้แก่ Effective2 การสนับสนุน สร้างเสริมขวัญและกำลังใจ (Mean = 4.730, SD = 0.525) Effective1 การติดตามกำกับ ดูแล ให้ความช่วยเหลือครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร เป็นระบบและ ต่อเนื่อง (Mean = 4.700, SD = 0.550) Effective4 การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จ ของการปฏิบัติการนิเทศ (Mean = 4.700, SD = 0.526) Effective5 การรายงาน ความก้าวหน้าของการปฏิบัติการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (Mean = 4.650, SD = 0.564) Effective3 การสะท้อนผลการดำเนินงานเป็นระยะ (Mean = 4.580, SD = 0.590) Effective6 การรายงานภาพความสำเร็จของการนิเทศและเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Mean = 4.550, SD = 0.582)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 2

Chi-square = 206.036 ,df = 102,p=.000 CMIN/DF =2.020,CFI = .954,RMR = .018, RMSEA= .081

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

จากภาพผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) จะเห็นได้ว่า มีการสร้างโมเดลการวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยปัจจัยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน (Supportive Factors), การปฏิบัติ (Practice), และประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) โดยมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้ผ่านตัวแปรแฝง (latent variables) และตัวแปรที่สังเกตได้ (observed variables) ซึ่งแสดงผลในรูปแบบโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) การวิเคราะห์นี้มีความสำคัญอย่างมากในการทำความเข้าใจถึงการทำงานร่วมกันของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ในส่วนแรกของการวิเคราะห์ จะพบว่าปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน (Supportive Factors) แสดงความสัมพันธ์โดยตรงกับการปฏิบัติ (Practice) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (regression coefficient) ที่สูงถึง 0.90 นอกจากนี้ ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนยังแสดงความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

(Effectiveness) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.86 ทั้งนี้ ตัวแปรแฝงของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนประกอบด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ (SF1 ถึง SF6) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในระดับที่แตกต่างกันไปตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.73 แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินการเพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้ ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนแสดงถึงความสำคัญของการวางแผนที่มีระบบ การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม และการประเมินผลที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ส่วนที่สองของการวิเคราะห์แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติ (Practice) และประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่สูงถึง 0.78 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ (Pract1 ถึง Pract5) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่แตกต่างกันไปตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.65 ซึ่งบ่งชี้ถึงความสำคัญของการวางแผนการปฏิบัติ การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ ในการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนและครู สุดท้าย โมเดลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่สัมพันธ์กับตัวแปรที่สังเกตได้ (Effective1 ถึง Effective6) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ที่แตกต่างกันตั้งแต่ 0.60 ถึง 0.80 ซึ่งบ่งบอกถึงการวัดประสิทธิผลที่ครอบคลุมหลากหลายด้าน ทั้งการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาทักษะการสอนของครู และการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา

การวิเคราะห์นี้ยังรวมถึงตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของโมเดล เช่น ค่า Chi-square ค่า CFI ค่า RMR และค่า RMSEA ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แสดงถึงความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือของโมเดลในการทำนายผลของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนและการปฏิบัติมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา การวางแผนที่มีระบบ การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม การติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง และการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนและครู การวัดความเหมาะสมของโมเดล (Model Fit) เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการวิเคราะห์โครงสร้างสมการ (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อประเมินว่าข้อมูลที่เรานำมานั้นสามารถอธิบายโมเดลที่เราสร้างขึ้นได้ดีเพียงใด สำหรับผลการวิเคราะห์บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน (Supportive Factors)

สู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) ดังภาพที่แสดง การวัดความเหมาะสมของโมเดลสามารถอธิบายได้ว่า 1) ค่า Chi-square (χ^2) ของโมเดลนี้คือ 206.036, $df = 102$, $p = 0.000$ ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมของโมเดลกับข้อมูลจริง เพราะค่า p -value น้อยกว่า .05 โดยค่า Chi-square ที่ไวต่อขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงพิจารณาค่าอื่น ๆ ที่เป็นตัววัดความเหมาะสมของโมเดลด้วย 2) ค่า CMIN/DF (Chi-square/degrees of freedom) เป็นอีกหนึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของโมเดล โดยค่าที่แนะนำควรจะน้อยกว่า 3.000 สำหรับโมเดลนี้ค่า CMIN/DF เท่ากับ 2.020 ถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) ค่า CFI (Comparative Fit Index) ของโมเดลนี้ คือ .954 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก เนื่องจากสูงกว่า .950 บ่งชี้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับสูงมาก 4) ค่า RMR (Root Mean Square Residual) ของโมเดลนี้ คือ .018 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากต่ำกว่า 0.05 บ่งชี้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 5) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) ของโมเดลนี้คือ .081 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เนื่องจากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.08 – 0.099 บ่งชี้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมกับข้อมูลจริงในระดับพอใช้ จากการวิเคราะห์ค่าตัวชี้วัดความเหมาะสมของโมเดลต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถสรุปได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมในระดับที่ดี ทั้งนี้ค่า Chi-square ที่สูงและค่า p -value ที่น้อยกว่า .05 ดังนั้นการพิจารณาค่าตัวชี้วัด อื่น ๆ ควบคู่กันแสดงให้เห็นว่า โมเดลนี้สามารถอธิบายข้อมูลจริงได้อย่างเหมาะสมและน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 บทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา

จากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และการสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) นี้ แสดงให้เห็นถึงบทบาทส่งผ่าน (mediating role) ของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน (Supportive Factors) ที่มีต่อการปฏิบัติ (Practice) และประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) คือ 1) บทบาทส่งผ่านจากปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนไปยังการปฏิบัติ อธิบายได้ว่า ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการปฏิบัติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่สูงถึง 0.90 ซึ่งหมายความว่าปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติอย่างมาก การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม การวางแผนที่มีระบบ และการประเมินผลที่ต่อเนื่อง เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) บทบาทส่งผ่านจากปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนไปยังประสิทธิผลของการนิเทศ

การศึกษา 2) ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนยังแสดงความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.86 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีปัจจัยสนับสนุนที่แข็งแกร่งสามารถเพิ่มประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาได้ 3) บทบาทส่งผ่านทางอ้อมผ่านการปฏิบัติ ประกอบด้วย การปฏิบัติ (Practice) แสดงความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่สูงถึง 0.78 แสดงว่าการปฏิบัติที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ดังนั้น ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนไม่เพียงแต่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทส่งผ่านทางอ้อมผ่านการปฏิบัติ (Practice) ด้วย โดยที่ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนช่วยส่งเสริมการปฏิบัติที่ดี ซึ่งการปฏิบัติที่ดีนั้นจะส่งผลให้ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาดีขึ้น จึงสรุปได้ว่าปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนมีบทบาทสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยผ่านการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติที่ดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการวิจัยนี้เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนของการนิเทศการศึกษา พบว่า Pract5, SF4, และ Effective2 มีค่าสูงสุดในแต่ละหมวดหมู่ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสะท้อนผลการนิเทศและการสร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Smith et al. (2022) ที่ชี้ว่าการสนับสนุนทางอารมณ์และการสะท้อนผลการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการปรับปรุงผลการศึกษานอกจากนี้ Johnson & Lee (2021) ยังสนับสนุนว่าการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและการแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชนการศึกษามีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะของครูและประสิทธิผลของการนิเทศ ทั้งนี้ความแตกต่างที่สังเกตได้คือการวิจัยของ Smith et al. เน้นการสนับสนุนอย่างเป็นระบบและความร่วมมือระหว่างครูในชุมชน ในขณะที่งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและสนับสนุนในทุกขั้นตอนของการนิเทศ

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และการสร้าง SEM แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืน (Supportive Factors) มีบทบาทสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) โดยผ่านการปฏิบัติ (Practice) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Smith et al. (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความยั่งยืนในการศึกษาในประเทศ

สหรัฐอเมริกา พบว่า การวางแผนที่มีระบบ การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม และการประเมินผลที่ต่อเนื่อง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Li & Wang (2022) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการศึกษาในประเทศจีน พบว่า การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนและครู

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวิณ กฤตยานนท์ สมชาย นันทสกุล และวราภรณ์ พูลสวัสดิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม การวางแผนที่เป็นระบบ และการประเมินผลที่ต่อเนื่องมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ศักดิ์ บุญเรือง (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษา พบว่า การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ที่ชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะบทบาทส่งผ่านของปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนจากการปฏิบัติ (Practice) สู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา (Effectiveness) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่สูงถึง 0.90 และ 0.86 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจากการปฏิบัติสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาโดยตรง คือ 0.78 แสดงว่า ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลส่งผ่านจากการปฏิบัติที่ดีสู่ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ดังนั้น ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนไม่เพียงแต่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทส่งผ่านให้กับการปฏิบัติด้วย โดยที่ปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนช่วยส่งเสริมการปฏิบัติที่ดี ซึ่งการปฏิบัติที่ดีนั้นจะส่งผลให้ประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษาดีขึ้น จึงสรุปได้ว่าปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนมีบทบาทสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา โดยผ่านการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติที่ดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีประโยชน์ในหลายด้าน โดยสำหรับนักวิชาการจะช่วยเพิ่มความรู้และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของปัจจัยสนับสนุนในการนิเทศการศึกษา ทำให้สามารถพัฒนาทฤษฎี

และแนวคิดใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา การวิจัยนี้จะให้ข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ช่วยให้สามารถวางแผนและดำเนินการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา สำหรับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการศึกษาในพื้นที่ ช่วยให้มีข้อมูลในการวางแผนและดำเนินการตามนโยบายที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนและการปฏิบัติที่ดีมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา จึงเสนอแนะให้ผู้บริหารการศึกษานำข้อมูลนี้ไปใช้ในการวางแผนและจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม รวมถึงการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืนในการนิเทศการศึกษา นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการปฏิบัติของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ การสร้างระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูและบุคลากรจะช่วยให้การนิเทศการศึกษาสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ในระดับภูมิภาคหรือในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางด้านประชากรและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้งมากขึ้น โดยรวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม อีกทั้ง ควรพิจารณาศึกษาปัจจัยใหม่ ๆ ที่อาจมีผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา เช่น การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ การพัฒนาทักษะด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ การสอน และการสนับสนุนจากชุมชน เพื่อให้ได้แนวทางที่ครอบคลุมและเหมาะสมในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2564). การนิเทศการศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิระภา ธรรมนำศีล. (2562). การวางแผนและการประเมินผลการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ สีลา. (2563). การนิเทศการศึกษาเชิงพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). แนวคิดและทฤษฎีการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุวดี พงษ์สารระนนท์กุล. (2564). แนวทางการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brown, J., & Green, M. (2017). Sustaining Effective Educational Supervision. *Journal of Education Policy*, 34(2), 123-145.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (2nd ed.). Routledge.
- Chaiya, J., & Thamrongsothisakul, W. (2023). Blended Approach to Educational Supervision. *Journal of Educational Management*, 19(1), 33-45.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *SuperVision and Instructional Leadership: A Developmental Approach* (10th ed.). Pearson.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2014). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Pearson.
- Hoyle, R. H. (Ed.). (2012). *Handbook of Structural Equation Modeling*. Guilford Press.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55.

- Jones, A., Smith, J., & Taylor, L. (2019). Support Factors in Educational Supervision. *International Journal of Educational Leadership*, 11(2), 234-250.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (4th ed.). Guilford Press.
- Lee, K. (2018). Factors Influencing Sustainable Educational Supervision. *Journal of Educational Development*, 12(3), 456-478.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2016). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling* (4th ed.). Routledge.
- Smith, J., & Engle, P. (2020). *Educational Supervision and Quality Improvement*. Education Press.
- Soper, D.S. (2024). Sample Size Calculator. [Online software]. Retrieved from <https://www.danielsoper.com/statcalc>
- Taylor, J., & Francis, R. (2022). Effective Educational Supervision. *Journal of School Administration*, 45(1), 89-102.
- Wang, X., Chen, Y., & Zhou, L. (2021). Policy and Strategy Development in Educational Supervision. *Educational Research Journal*, 27(4), 567-589.